

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Vroegmoderne tijd

6 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Er is sprake van continuïteit omdat de Indiërs de leveranciers van specerijen blijven / de aanvoer van specerijen naar Europa blijft bestaan / de Arabieren betrokken blijven bij de specerijenhandel 1
- Er is sprake van verandering omdat de Portugezen voor de specerijenhandel zelf naar Azië reizen / de specerijenhandel niet volledig in handen blijft van de Arabieren 1
- wat past bij 'het begin van de Europese overzeese expansie' 1

7 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

bij 1:

- Met de bron kun je het best de visie ondersteunen dat de Beeldenstorm gepland is (en niet een spontane uitbarsting) 1
- omdat in de bron staat dat (een van de volgende): 1
  - de Beeldenstormers een aantal aanvoerders / vertegenwoordigers hebben die vooraf overleggen met het stadsbestuur.
  - het gerucht dat de Beeldenstorm zou beginnen al een aantal dagen de ronde doet.
  - de meeste Beeldenstormers niet afkomstig zijn uit de stad Gent.

bij 2:

- Van Vaernewijck besluit als lid van het stadsbestuur het dagboek geheim te houden uit angst om door Alva ter verantwoording geroepen / bestraft te worden / om de hoogbaljuw te beschermen 1
- omdat uit de bron blijkt dat het stadsbestuur (een van de volgende): 1
  - toestemming geeft voor het weghalen van de beelden in de kerken (mits het voorzichtig gebeurt).
  - de troepen alleen toezicht laat houden / niet laat ingrijpen.
  - de koster de kerk laat openen.

Opmerkingen

- Alleen als bij de eerste deelvraag het antwoord luidt dat de bron het best de visie ondersteunt dat de Beeldenstorm gepland was, wordt aan een juiste verwijzing naar de bron 1 scorepunt toegekend.
- Alleen als bij de tweede deelvraag een juiste verklaring voor het geheimhouden wordt genoemd, wordt aan een juiste verwijzing naar de bron 1 scorepunt toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
8	maximumscore 5	
	Voorbeeld van een juist antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Willem van Oranje laat het omringende land onder water zetten waardoor het Spaanse leger moet vluchten / de stad per schip kan worden ontzet 	1
	In de prent wordt deze tactiek verdedigd met het argument dat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Leiden ernstig verzwakt is / het beleg niet (veel) langer meer kan volhouden 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • wat blijkt uit de Honger / Dood / Pest die Leiden omringt / de uitgemergelde inwoner van Leiden / de Spaanse soldaat die (met opgeheven zwaard) Leiden wil aanvallen 	1
	en het argument dat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • er goddelijke steun is voor de tactiek 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • wat blijkt uit God die het zwaard van de Spaanse soldaat tegenhoudt / het water dat uit de hemel komt (en het water doet stijgen) / de wind die de geuzenscheperen richting Leiden blaast / Neptunus die de Spaanse soldaat tegenhoudt 	1
	<i>Opmerking</i>	
	<i>Alleen als een juist argument voor de verdediging van de tactiek wordt genoemd, wordt 1 scorepunt toegekend aan een juiste verwijzing naar de bron.</i>	
9	maximumscore 2	
	Kern van een juist antwoord is:	
	Het aanbieden van de soevereiniteit aan de Engelse koningin was mede een gevolg van:	
	<ul style="list-style-type: none"> • het uitvaardigen van het Plakkaat van Verlatinge, omdat na het afzweren van Filips II de opstandige gewesten een nieuwe vorst wilden aanstellen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • de belegering van Antwerpen, omdat de opstandige gewesten op militaire steun van de Engelse koningin hoopten 	1
10	maximumscore 3	
	Voorbeeld van een juist antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> • De bloei in economisch opzicht van de Nederlandse Republiek kan verklaard worden door 'de wereldwijde handelscontacten, handelskapitalisme en het begin van een wereldeconomie' (die de inkomsten door handel vergroten / groei van nijverheid veroorzaken) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Het beleid van de Republiek draagt hieraan bij, doordat er wordt gezorgd dat de handel wordt beschermd omdat door de admiraliteit marinescheperen kunnen worden opgetuigd 	2

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

11 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

bij 1:

- Belle van Zuylen paste verlicht denken op het terrein van sociale verhoudingen toe door te beweren dat mannen en vrouwen gelijk waren omdat ze dezelfde vermogens hadden / gelijk waren wat verstand betreft 1

bij 2:

- Belle van Zuylen ging uit van rationeel optimisme door te beweren dat mannen door kennis te vergaren / door studie hun verstandelijke vermogens meer geperfectioneerd hadden 1
- waarmee Belle van Zuylen vooruitliep op (de opkomst van) het negentiende-eeuwse feminisme / op de emancipatie voor vrouwen 1

12 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Tula verwijst naar de afschaffing van de slavernij door de Fransen / naar (verlichte) idealen van de Franse Revolutie zoals vrijheid / gelijkheid 1
- waarmee hij aan het Nederlandse bestuur wil overbrengen dat de opstand op Curaçao gerechtvaardigd is / dat het bestuur een eind moet maken aan de slavernij 1
- Pastoor Schinck verwijst naar de regeringsperiode van Robespierre / naar de guillotine 1
- waarmee hij aan het Nederlandse bestuur wil overbrengen dat de slavenopstand kan uitlopen op een radicale omwenteling voor de (Nederlandse) slaveneigenaren / op een bloedbad / dat het bestuur het gevaar van de opstand op Curaçao niet moet onderschatten 1

Opmerking

Alleen als in het antwoord een juiste boodschap van Tula / pastoor Schinck wordt genoemd, wordt 1 scorepunt toegekend aan een passend gegeven uit de bron.